Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

ЖП2: Кәсіпкерлік саласындағы білім деңгейін арттыру және дағдыларды дамыту

D 2.1 Кәсіпкерлік саласындағы білім беру, еңбек нарығының талаптары және білім/дағдылардың сәйкессіздігінің қазіргі жағдайы туралы есеп

Алынатын нәтиже	D 2.1 Әрбір серіктес университеттегі кәсіпкерлік саласындағы білім беру деңгейі және болашақ еңбек нарығының дағдыларға қойылатын талаптары мен кәсіпкерлік саласындағы білім беру арасындағы алшақтықтар, білім мен дағдылардың ықтимал сәйкессіздіктерінің қазіргі жағдайы туралы есеп
Күні	28.02.2022
Серіктес(тер)	Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті (ЕҰУ)
Нұсқа	v05
Статус	Қорытынды
Таралу түрі	Қоғамдық есеп

Пікірлер

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

TRIGGER серіктестері

Кошице техникалық университеті *Словакия*	
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті *Қазақстан*	
Атырау мемлекеттік университеті *Қазақстан*	
Торайғыров университеті *Қазақстан*	
Термез мемлекеттік университеті *Өзбекстан*	
Наманган инженерлік-технологиялық институты *Өзбекстан*	
Жизақ Политехникалық университеті *Өзбекстан*	
Ташкент мемлекеттік көлік университеті *Өзбекстан*	
Дангара мемлекеттік университеті *Тәжікстан*	
Ломоносов атындағы Мәскеу мемлекеттік университетінің Душанбедегі филиалы *Тәжікстан*	
М. Назаршоев атындағы Хорог мемлекеттік университеті *Тәжікстан*	

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

Куляб мемлекеттік университеті *Тәжікстан*	
BFI Вена қолданбалы ғылымдар университеті *Австрия*	
Кот-Д ' Азур Университеті *Франция*	
ASTRA *Словакия*	
IDEC *Греция*	

Растау: TRIGGER № 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP грант туралы Келісім шеңберінде Еуропалық Одақтың "Эразмус+" бағдарламасымен бірлесіп қаржыландырылады

Ескерту: Осы басылымда айтылған көзқарастар мен қорытындылар автордың (лардың) айрықша жауапкершілігі болып табылады және Еуропалық комиссияның тікелей көзқарасын көрсетпейді

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

Мазмұны

1. Кіріспе **Chyba! Záložka nie je definovaná.**

2. ЖОО-да кәсіпкерлікке оқыту бойынша ағымдағы ұсынысқа шолу **Chyba! Záložka nie je definovaná.**

2.1. Бакалавр деңгейінде кәсіпкерлікті оқыту бойынша қолданыстағы ұсыныс **Chyba! Záložka nie je definovaná.**

2.2. Магистратура деңгейінде кәсіпкерлікке оқыту бойынша қолданыстағы ұсыныс **Chyba! Záložka nie je definovaná.**

2.3. PhD деңгейінде кәсіпкерлікке оқыту бойынша қолданыстағы ұсыныс **Chyba! Záložka nie je definovaná.**

2.4. Кәсіпкерлік саласындағы білім берудегі басқа да қызмет түрлері **Chyba! Záložka nie je definovaná.**

2.5. Курс деңгейінде өзгерістер енгізуге және жаңа сыныптан тыс іс-шараларды бастауға арналған ұлттық/институционалдық ережелер **Chyba! Záložka nie je definovaná.**

3. "Кәсіпкерлікті үйрету және оқыту" және "кәсіпкерлерді дайындау және қолдау"бағыттары бойынша HEInnovate өзін-өзі бағалау нәтижелері **Chyba! Záložka nie je definovaná.**

3.1. "Кәсіпкерлікті үйрету және оқыту"өлшемі **Chyba! Záložka nie je definovaná.**

3.2. "Кәсіпкерлерді дайындау және қолдау"өлшемі **Chyba! Záložka nie je definovaná.**

4. Тереңдетілген сауалнама (жұмыс берушілер, түлектер) **Chyba! Záložka nie je definovaná.**

4.1. “Идеялар” өлшемі 16

4.2. “Ресурстар” өлшемі 17

4.3. “Іс-әрекеттер” өлшемі 20

4.4. “Цифрлық дағдылар” өлшемі 21

4.5. “Қаржылық дағдылар” өлшемі 22

4.6. “Маркетинг” өлшемі 23

4.7. “Инновациялық менеджмент” өлшемі 24

5. Анықталған мәселелер мен дағдылардың сәйкес келмеуі **Chyba! Záložka nie je definovaná.**

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

6. Қорытындылар: университетте кәсіпкерлік білім беруді одан әрі дамыту бойынша қадамдар **Chyba! Záložka nie je definovaná.**

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

1. Кіріспе

Осы есеп Еуразия ұлттық университетінде кәсіпкерлік саласындағы білім беру мәртебесіне шолу жасайды. Л. Гумилева Қазақстанда Еңбек нарығының тиісті талаптарын және университет түлектерінің білімі/дағдыларының ықтимал сәйкессіздіктерін анықтауға бағытталған. Есеп "Орталық Азияда түлектерді жұмысқа орналастыру үшін жағдай жасау жолымен студенттердің инновациялық тәсілдері мен кәсіпкерлік дағдыларын ынталандыру" (Trigger) жоғары білім беру саласындағы әлеуетті арттыру бойынша Erasmus+ жобасының "кәсіпкерлік саласындағы білім беруді жақсарту және дағдыларды дамыту" (WP2) бойынша 2 жұмыс пакеті шеңберінде әзірленді.

Есепте алдымен университеттегі кәсіпкерлікті оқыту саласындағы ағымдағы ұсынысқа шолу жасалады. Екіншіден, WP1-де HEInnovate құралы негізінде жүргізілген университеттің өзін-өзі бағалауының тиісті нәтижелері ұсынылған. WP2 талаптарына келетін болсақ, осы есепте HEInnovate "кәсіпкерлікті оқыту және оқыту" және "кәсіпкерлерді даярлау және қолдау"бағыттары бойынша университеттің өзін-өзі бағалау нәтижелері нақты қаралады. Үшіншіден, еңбек нарығының біліктілік талаптарын және кәсіпкерлік дағдылар саласындағы түлектердің дағдыларының ықтимал сәйкессіздіктерін анықтау үшін жұмыс берушілер мен түлектердің сауалнамасының нәтижелері ұсынылған. Сауалнаманы университет 2021 жылдың көктемінде WP2 аясында жүргізді. Төртіншіден, анықталған олқылықтар мен дағдылардың сәйкессіздіктері туралы қысқаша талқылау бар. Жалпы, аталған аспектілер университеттегі кәсіпкерлік білім беру жағдайына жан-жақты аудит жүргізуге мүмкіндік береді. Соңында, университетте кәсіпкерлік білім беруді одан әрі дамыту үшін қорытынды жасалды.

Университеттегі кәсіпкерлік білім беру мәртебесіне кіріспес бұрын, бұл бөлім trigger жобасында қабылданған Кәсіпкерлік білім беру тұжырымдамасының қысқаша мазмұнымен аяқталады:

- **Кәсіпкерлік білім беру** (КББ) студенттерге тәуелсіз кәсіпкер ретінде де, қалыптасқан ұйымдардағы қызметкер ретінде де әртүрлі ортадағы кәсіпкерлік қызметте идеялар құру үшін білім, Дағдылар мен мотивация беруге тырысады (EC 2015, Lackéus et al. 2020).
- **Кәсіпкерлік** барлық оқушылар үшін тұлғалық дамуға ықпал ететін негізгі құзыреттілік; белсенді азаматтық ұстаным; әлеуметтік интеграция және жұмысқа орналасу мүмкіндігі болып табылады (Еуропалық комиссия және т. б. 2016: 21 қараңыз).
- **Ұйымдастырушылық өзгеріс**
- жоғары оқу орындарының қолдауы қажет, өйткені "кәсіпкерлік пен инновацияны дамыту бағдарламасын жүзеге асыру мүмкіндігі басқару тетіктеріне, жоғары оқу орындарының ұйымдастырушылық әлеуеті мен институционалдық мәдениетіне, сондай-ақ қоршаған экономиканың сипаттамаларына байланысты". (OECD 2019: 12).

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

Еуразия ұлттық университеті Қазақстанның жетекші классикалық университеттерінің бірі болып табылады. Университеттің білім беру саясаты әлемдік еңбек нарығында бәсекеге қабілетті жаңа білімді, технологияларды, тауарлар мен қызметтерді өндіруге қажетті білімі мен дағдылары (оның ішінде өзін-өзі тәрбиелеу дағдылары) бар мамандарды даярлауға бағытталған. Елена оларға. Л. Н. Гумилева бүгінгі таңда ең сұранысқа ие бағыттар - техникалық, экономикалық, жаратылыстану және гуманитарлық бағыттар бойынша білім беру бағдарламаларын ұсынады. Оқыту тек толық уақытты. Оқу профильдері факультетке байланысты өзгереді.

ЕҰУ құрамына 28 ғылыми мекеме (ғылыми-зерттеу институттары, зертханалар, орталықтар), 13 факультет, үздіксіз білім беру және біліктілікті арттыру институты, әскери кафедра, түрлі мемлекеттердің мәдени және білім беру орталықтары кіреді. Еуразия ұлттық университетінде мамандар даярлау жүйесі білім берудің 3 деңгейінде жүзеге асырылады: жоғары базалық білім (бакалавр дәрежесі), магистратура және докторантура. Университет 65 бакалавриат, 68 - магистратура және 38 - докторантура мамандықтары бойынша мамандар дайындайды. ЕҰУ-дағы білім беру қызметі. Л. Н. Гумилева үш деңгейлі оқыту жүйесі бойынша жүргізіледі: бакалавриат - магистратура - PhD докторантура орыс және қазақ тілдерінде тек күндізгі негізде, бұл білім берудің жоғары сапасын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

ЕҰУ-дың даму стратегиясы шеңберінде. Л. Гумилева түлектерге кәсіпкерлік білім беруді дамыту мәселелеріне көп көңіл бөледі. Кәсіпкерлік білім беруді дамыту бағытында университет жүйелі жұмыс жүргізуде. 2016 жылы ЕҰУ-дың топ-менеджерлері мен құрылымдық бөлімшелерінің басшылары "Кәсіпкерлік университеті" және "зерттеу университеті"бағыттары бойынша оқудан өтті. Экономика факультетінің оқытушылары "Даму" Қорында (кәсіпкерлікті қолдау қоры) біліктілігін арттырудан өтті.

Оқу бағдарламасы аясында кәсіпкерлік дағдыларды оқыту экономика және кәсіпкерлік факультетінде жүргізіледі. Кафедра оқытушылары бакалавр және магистр дәрежесін алу үшін кәсіпкерлік және бизнес пәндерін әзірледі. Сабақтар үш тілде - қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде өткізіледі. 2016-2017 оқу жылында "кәсіпкерлік негіздері" пәні барлық факультеттердің бакалавриат студенттері үшін енгізілді.

Экономика факультетінде кәсіпкерлік мектебі жұмыс істейді, онда студенттер кәсіпкерлік және бизнес бойынша қосымша білім ала алады, компания басшыларымен, жас кәсіпкерлермен кездесулер ұйымдастырады, клуб мүшелері институционалдық, өңірлік және ұлттық деңгейдегі конкурстарға қатысады, бизнес-жобалардың қатысушылары болып табылады және т. б.

Erasmus+ CACTLE жобасы аясында ЕҰУ жанынан 2018 жылы кәсіпкерлік орталығы ашылды, орталықтың қызметі студенттердің кәсіпкерлік дағдыларын, кәсіпкерлік ойлауды дамытуға, оқыту, бизнес-идеяларды қалыптастыруға көмектесу, ЕҰУ стартап-командаларына консультациялық қолдау көрсету, бизнес-жоспарларды әзірлеуге көмектесу арқылы

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

бағытталған. Орталық курстар арқылы оқытушылардың біліктілігін арттыруға көмектеседі және Компания қызметкерлерін оқытуды қамтамасыз етеді. Орталық Орталық Азия аймағындағы байланыстарды кеңейте отырып, Еуропа және АҚШ университеттерімен әріптестік қатынастарды дамыта отырып, кәсіпкерлік білім беру бағытында халықаралық ынтымақтастықты белсенді дамытуда. Орталықтың жаңа бағыты шығармашылық мамандықтар студенттерінің кәсіпкерлік дағдыларын дамытуға көмек көрсету болып табылады.

2017 жылдан бастап ЕҰУ жанынан университет студенттерінің бизнес-бастамаларын қолдау үшін бизнес-инкубатор ашылды. Бүгінгі таңда бизнес-инкубаторда 12 резидент (стартап-команда) орналастырылған, BI базасында стартап-команда bi және кәсіпкерлік орталығынан консультациялық қолдау ала отырып, 1 жылдан 2 жылға дейін бола алады. Университеттегі инкубациялық кезеңнен кейін өз бизнесін дамытуды және құруды жалғастыратын студенттік стартап жобаларының сәтті мысалдары бар.

2. ЖОО-да кәсіпкерлікке оқыту бойынша ағымдағы ұсынысқа шолу

Бұл бөлімде бакалавриат, магистратура және философия докторы деңгейлерін ескере отырып, университеттегі кәсіпкерлік білім беру мәртебесіне шолу жасалады.

Бакалавриат және магистратура деңгейіндегі кәсіпкерлік білім беру бағдарламаларын талдау. Талдау көрсетеді:

* "қатаң" және "жұмсақ" дағдылардың тепе-теңдігі тұрғысынан іске асырылатын кәсіпкерлік білім беру бағдарламаларының айтарлықтай гетерогенділігі;
* кәсіпкерлік білім берудің жалпы даму тенденцияларына және зерттеушілер мен сарапшылар атап өткен "жұмсақ" дағдылардың өсіп келе жатқан рөліне қайшы келетін "қатаң" дағдылардың басым болуы;
* кәсіпкерлік білім беру бағдарламаларын іске асырудың шектеулі көлемі, дайындықтың жаратылыстану, әлеуметтік және техникалық бағыттары сегментінде кәсіпкерлік білім беру траекторияларының дамымауы

2.1. Бакалавр деңгейінде кәсіпкерлікті оқыту бойынша қолданыстағы ұсыныс

Кәсіпкерлік және бизнес "Кәсіпкерлік және бизнес" курсы теориялық, ғылыми және практикалық білім арқылы студенттердің кәсіпкерлік қызметке және бизнесті ұйымдастыруға дайындығын қалыптастыруға көмектеседі. Пән-бұл кәсіпкерлік пен бизнесті құру, басқару бойынша нормативтік, экономикалық, ұйымдастырушылық және басқарушылық білімді жүйелеу, бұл нақты мәселелер мен бизнес жағдайларын шешу үшін кәсіпкерлік ойлауды дамытуға негіз болады.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

Кәсіпкерлік қызметті мемлекеттік реттеу (Кәсіпкерлік және бизнес экономикасы) - мақсаттары шаруашылық субъектісі өндіретін және өткізетін адамдардың өмірі мен денсаулығы үшін тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету, олардың заңды мүдделерін қорғау, қоршаған орта үшін қауіпсіздік, Қазақстан Республикасының Ұлттық қауіпсіздігі, мемлекеттік меншік мүдделерін қорғау болып табылады.

Инновациялық кәсіпкерлік *(Менеджмент)* - Инновациялық кәсіпкерлік-бұл жаңа нәрсені құрудың ерекше инновациялық процесі, жаңа мүмкіндіктерді үнемі іздеуге, инновацияға бағдарлауға негізделген басқару процесі. Бұл кәсіпкердің жаңа жобаны іске асырудың немесе бұрыннан барын жақсартудың барлық тәуекелін, сондай-ақ одан туындайтын қаржылық, моральдық және әлеуметтік жауапкершілікті өз мойнына алуға дайындығына байланысты.

Кәсіпкерліктегі Инжиниринг және реинжиниринг (Кәсіпкерлік және бизнес экономикасы) - Реинжиниринг - бұл кәсіпорын жұмысында айтарлықтай, біртіндеп жақсартуға қол жеткізу үшін бизнесті қайта жобалауға бағытталған инновациялық процесс.

Жеке кәсіпкерліктің негіздері (Кәсіпкерлік және бизнес экономикасы) - жеке кәсіпкерліктің маңызы мен кәсіпкердің мәні тауар-нарықтық қатынастардың пайда болуымен, әртүрлі тауарлар алмасудың, өндірістің және тауарлар мен қызметтерді бөлудің дамуымен өзгерді; ғылыми-техникалық прогресті дамыту да маңызды рөл атқарады.

Білім беру кәсіпкерлігінің негіздері (Әлеуметтік педагогика және өзін - өзі тану) - оқушылардың кәсіпкерлік мәдениетін қалыптастыруға, практикалық дағдыларға бағдарлануды қалыптастыруға, білімді қолдана білуге, кәсіпкерлік қызметте өз жобаларын іске асыруға бағытталған.

Кәсіпкерлік құқық (мемлекеттік аудит) - кәсіпкерлік қызметтің құқықтық негіздері Мемлекеттік аудит саласында маманданған студенттер үшін таңдаулы оқу пәні болып табылады, өйткені олар қоғамдағы тауарлық-ақшалай, мүліктік және жеке мүліктік емес қатынастармен байланысты қызметті реттейтін Кәсіпкерлік құқық саласы болып табылады.

Кәсіпкерлік (экономика) - кәсіпкерлік құрылымдардың экономикалық, ұйымдастырушылық және құқықтық қатынастар жүйесі ретіндегі кәсіпкерліктің теориясы мен практикасы.

Кәсіпкерлік қызмет субъектілерінің құқықтарын қорғаудың нысандары мен әдістері (Құқықтану) - Курс кәсіпкерлердің құқықтарын қорғаудың әдістері мен нысандарын, олардың иелерінің бұзылған немесе даулы құқықтары мен мүдделерін қалпына келтіру немесе тану жөніндегі нормативтік белгіленген шараларды (тетіктерді) заңда белгіленген шекаралар шегінде зерделеуді көздейді. Заңда бекітілген бұзылған құқықтарды қалпына келтіру жөніндегі материалдық және іс жүргізу шаралары. Құқық бұзушыларға құқықтық жауапкершілік шараларын қолдану, сондай-ақ осы шараларды практикалық іске асыру тетігі.

Шағын және орта кәсіпорындардың экономикасы (кәсіпкерлік және бизнес экономикасы) - шағын және орта кәсіпорындардың экономикасы экономикалық өсуді ынталандырудан тұрады, бұл кез

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

келген елдің экономикалық саясатының маңызды міндеттерінің бірі болып табылады, өйткені экономикалық өсу халықтың әл-ауқатын арттыруға ықпал етеді. Шағын және орта кәсіпорындар экономикалық өсу факторларының бірі болып табылады. Шағын және орта кәсіпорындардың рөлі ең өткір экономикалық және әлеуметтік мәселелерді шешуде таптырмас болып табылады. Мемлекет тарапынан айтарлықтай шығындарды талап етпей, шағын және орта кәсіпорындар "салауатты" бәсекелестік ортаны қалыптастыруға, нарықтық тепе-теңдікті орнатуға, жаңа жұмыс орындарын құруға, орта таптың қалыптасуына және халықтың әртүрлі қажеттіліктерін қанағаттандыруға ықпал етеді, бұл сайып келгенде тұрақты экономикалық өсуге әкеледі.
Осы бөлімде келтірілген барлық пәндер әртүрлі факультеттер мен мамандықтар негізінде жүзеге асырылады: кәсіпкерлік және бизнес экономикасы, Менеджмент, Әлеуметтік педагогика және өзін-өзі тану, Құқықтану, мемлекеттік аудит, экономика және бұл пәндер жеке курстар емес.

Талдау көрсеткендей, пәндердің көпшілігі экономика факультетінде жүзеге асырылады, іс жүзінде университет бакалавриат студенттеріне кәсіпкерлік бойынша көптеген пәндерді ұсынбайды, жеке факультеттер мен мамандықтар кәсіпкерлік негіздеріне қосымша басқа курстар мен пәндерді ұсынбайтындығын ерекше атап өткен жөн. кәсіпкерлік дағдылар.

2.2. Магистратура деңгейінде кәсіпкерлікке оқыту бойынша қолданыстағы ұсыныс

Кәсіпкерліктің Бизнес-модельдері *(Менеджмент)* - Қолданбалы бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдалана отырып, бизнес-жоспарлауды енгізу және бизнес-жоспарды әзірлеуде және бизнес-жобалардың экономикалық тиімділігін бағалауда құзыреттілікті қалыптастыру, кәсіпкерлік құрылымдардың қызметінде бизнес-жоспарды әзірлеу үшін заманауи ақпараттық технологияларды игеру бойынша магистранттардың практикалық дағдыларын дамыту.
Кәсіпкерлік менеджмент (Entrepreneurship management) - экономист-менеджер қызметінің қажетті құрамдас бөлігі ретінде кәсіпкерлікке ғылыми негізделген көзқараста теориялық және практикалық материал негізінде қазіргі заманғы бизнесті ұйымдастыру бойынша болашақ мамандардың құзыретін қалыптастыру, сондай-ақ өз күштерін қолданудың ықтимал саласы туралы Кәсіпкерлік идеяның коммерциялық (іскерлік) перспективасын анықтау және бағалау қабілеті.
Интернет-экономика және кәсіпкерлік (Экономика) - Курс интернет - кәсіпкерліктің микро-және макроэкономикалық негіздерін, дәстүрлі экономиканы интернет-экономикаға интеграциялауды, Интернет сияқты желілердің экономикалық тиімділігін, Қазақстандағы электрондық бизнес пен интернет-кәсіпкерлікті дамыту мәселелері мен перспективаларын зерделеуге бағытталған.

Инновациялық кәсіпкерліктегі тәуекелдерді басқару (Innovation management) - өзгерістер мен инновациялық серпілістер инновациялардың өсуі тәуекелдердің өсуін де анықтайтынын көрсетеді. Компанияда инновацияларды енгізу бойынша түлектердің білімін қалыптастыру және тәуекелдер мен пайданың оңтайлы теңгерімін табуы тиіс тәуекелдерді басқару саласында менеджерлерді даярлау. Сайып келгенде, инновациялық тәуекелдерді тиімді басқаратын компаниялар тиісті инновацияларды енгізуде тиімдірек. Тәуекелдерді басқару бағдарламасын жетілдіру тәуекелдердің мәнін, тәуекелдерді басқару функцияларын, Даму траекторияларын басқарудағы өзгерістерді, компанияның өсуі үшін стратегиялық бағдарламаларды қалыптастыру мәнін білумен айқындалады.

2.3. PhD деңгейінде Кәсіпкерлік білім беру бойынша қолданыстағы ұсыныс

ЕҰУ-дағы докторлық бағдарламаларды талдау. Л. Гумилева барлық мамандықтар бойынша факультеттерде, өкінішке орай, қазір кәсіпкерлік Дағдылар мен кәсіпкерлік ойлауды оқытуға бағытталған курстар мен бағдарламалар жоқ екенін көрсетті. Экономика факультетіндегі PhD бағдарламаларын талдау кәсіпкерлік және бизнес бойынша арнайы курстардың немесе бағдарламалардың жоқтығын көрсетті. Сонымен қатар, магистранттарға арналған барлық тағылымдамалар мен тәжірибелер тек ғылым мен зерттеу саласында ғана бағытталғанын атап өткен жөн.

Инженер-студенттерді кәсіпкерлік дағдыларға оқытуда логикалық байланыс бар, мысалы, "жасанды интеллект технологиялары" мамандығы бойынша бакалавриаттың бірінші курсында кәсіпкерлік пен бизнесті, ал соңғы курста стартап-кәсіпкерлік технологиялары мен it-Стартапты магистр деңгейінде оқиды, олар "жобадағы жасанды интеллект"курсын оқиды. менеджмент-магистрлік бағдарлама бойынша оқудың екінші жылында.

2.4. Кәсіпкерлікке оқыту жөніндегі басқа да қызмет түрлері

Университеттің инновациялық инфрақұрылымының элементі ретінде салауатты инновациялық кәсіпкерлік экожүйені құру үшін. Л. Гумилева cactle кәсіпкерлік орталығы мен бизнес-инкубатор ашылды.

CACTLE ЕҰУ Кәсіпкерлік орталығы

2018 жылдан бастап ЕҰУ-да. И. Л. Гумилева Erasmus + бағдарламасы аясында CACTLE кәсіпкерлік орталығын ашты. Орталықтың негізгі қызметі студенттердің кәсіпкерлік дағдыларын, шығармашылық ойлауын дамытуға бағытталған, университет оқытушыларына оқыту әдістемесі мен дидактика бойынша тренингтер, бизнес-тренерлерді даярлау бойынша тренингтер өткізеді. Орталық базасында Біз ЕҰУ оқытушылары үшін ғана емес, Нұр-сұлтан қаласы мен облыс

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

мұғалімдері үшін де тренингтер ұйымдастырамыз.Орталық 499 студент, 65 магистрант және докторант үшін кәсіпкерлік дағдыларға оқыту өткізді, зерттеу дағдыларын оқыту бойынша семинарларға қатысты, 485 оқытушы оқыту әдістерін жетілдіру бойынша оқытудан өтті, креативті индустрияның 100-ден астам кәсіпкері іскерлік дағдылар бойынша тренингтерге қатысты.

Кәсіпкерлік орталығы кәсіпкерлік пен халықаралық ынтымақтастықты дамытуға ықпал ететін жобаларды табысты іске асыруда. 2018 жылдан бастап ЕҰУ. Л. Гумилева - Британдық Кеңес қаржыландыратын creative Spark бағдарламасының мүшесі, біздің серіктестеріміз-Ұлыбританияның екі университеті, Брукс Оксфорд университеті және Бирмингем университеті. Орталықтың іс-шараларына ЕҰУ студенттері мен оқытушылары ғана емес, Украина, Камбоджа, Солтүстік Кипр, Түркия, Өзбекстан, Қырғызстан және Әзірбайжан сияқты елдер де қатысады.

Орталық халықаралық серіктестіктерді дамыту және кәсіпкерлік білімді, дағдылар мен ойлауды дамыту үшін бірлескен оқу және ақпараттық іс-шараларды ұйымдастыру арқылы ЕҰУ-дың интернационалдандырылуына ықпал етеді: Британ Кеңесі (Брукс Оксфорд университеті, Бирмингем университеті), Америка кеңесі (Вашингтон Мемлекеттік Университеті), Славак Баку университеті (Әзірбайжан), Ферғана мемлекеттік университеті (Өзбекстан), Қырғыз ұлттық университеті университет. Ж. Боласағын (Қырғызстан)

Орталық жергілікті деңгейде мемлекеттік және қоғамдық институттармен: "Атамекен" ҰКП, "Даму Қоры" АҚ, Astana Hub, Urban Astana, Еуразиялық мәдени альянстармен, Нұр-сұлтан әкімдігінің кәсіпкерлікті дамыту департаментімен, Kaz Angel, KazFrench ынтымақтастықты дамытады

ЕҰУ Бизнес инкубаторы

Бизнес-инкубатор жастар кәсіпкерлігін қолдаудың негізгі құралы болып табылады: идеяны әзірлеуден бастап оны коммерцияландыруға, инновациялық жобаларға және ЕҰУ базасында Кәсіпкерлік бағыты бойынша білім беру процесіне дейін. Л.Н. Гумилева.

Бизнес-инкубатор-университеттегі инновациялар орталығы. Біз студенттік ортада кәсіпкерлік мәдениетін дамытамыз. Жастар бизнес-инкубаторының (MBI) негізгі мақсаты бизнес-жобаларды іске асыру үшін тегін платформа ұсыну; кейіннен тауарлар мен қызметтердің әлеуетті нарықтарына шығу үшін акселерациялық бағдарлама шеңберінде оқыту болып табылады; бизнес-жобаларды әзірлеу мен коммерцияландыруға студенттердің қатысуымен жүйелі тренингтер мен іс-шараларды енгізу есебінен жас мамандарды даярлау сапасын арттыру.

Бизнес-инкубатордың соңғы өнімі-нарықтық ортаға жақсы бейімделген тәуелсіз кәсіпкер. Университет әкімшілігі барлық жағдайды жасады: кең үй-жай, резиденттер үшін кеңсе техникасымен, жиһазбен, проектормен, интерактивті тақтамен, Wi-Fi жабдықталған жұмыс орындары құрылды. Конкурстық іріктеу нәтижесінде бизнес-инкубаторға университеттің ең

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

креативті студенттері қабылданады. Мұнда студенттер бизнес-модельдерді табуға, бизнес-жобаларды қолдауға - бастапқы идеядан бастап оны жүзеге асыруға дейін көмек алады. Бизнес-инкубатор университет студенттерінің, магистранттарының, докоранттарының стартап-жобаларын коммерцияландыру үшін жағдай жасайды. Бизнес пен кәсіпкерліктің қажеттіліктерін анықтайды. Университет студенттерін кәсіпкерлік қызметті құру және жүзеге асыру процесіне тартады.

2.5. Курс деңгейінде өзгерістер енгізуге және жаңа сыныптан тыс іс-шараларды бастауға арналған ұлттық/институционалдық ережелер

«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» КеАҚ (ЕҰУ) Қазақстанның басқа 128 университеті сияқты академиялық автономияға ие. 2018 жылы университеттердің академиялық автономиясын кеңейтетін заң қабылданды. Бұл заң университеттерге өздерінің білім беру бағдарламаларын құруға, оқытушыларға қойылатын біліктілік талаптарын анықтауға мүмкіндік берді. Нәтижесінде университеттердің академиялық еркіндігі 85% - ға дейін кеңейтілді. Университеттердің академиялық еркіндігі университеттер ұсынатын білім сапасына өз бетінше жауап бере алатындай етіп кеңейтілді. Оқу процесін ұйымдастыру тұрғысынан білім беру мекемесі үшін бірнеше нормативтік құжаттар бар:

1. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 595 бұйрығы. 30 бет. ЖЖОКБҰ оқытушысы білім беру бағдарламасы, жұмыс оқу жоспарлары (syllabuses) және үздік халықаралық педагогикалық тәжірибелер негізінде оқыту әдістерін, оқу сабақтарын ұйымдастыру және өткізу тәсілдері мен нысандарын дербес таңдайды.
2. Білім берудің кредиттік технологиясы бойынша оқу процесін ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2011 жылғы 20 сәуірдегі № 152 бұйрығы.

Әрбір білім беру бағдарламасы үшін білім беру ұйымы таңдау пәндерінің каталогын (CED) әзірлейді. CED студенттерге жеке білім беру траекториясын қалыптастыру үшін таңдау бойынша оқу пәндерінің балама таңдауын таңдауға мүмкіндік береді. Білім беру бағдарламасы мен QED негізінде студенттер кеңесшілердің көмегімен жеке оқу жоспарын жасайды

3. Жаңа білім беру бағдарламасын әзірлеу және енгізу кезінде бағдарламаны тізілімге енгізу маңызды. Бұл міндетті процесс.

"Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің білім беру бағдарламаларының тізілімі (Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Болон процесі және академиялық ұтқырлық орталығы

ҰБТ тізілімі есепке алу-ақпараттық функцияны орындайды және мүдделі тараптарды ЖЖОКБҰ-да іске асырылатын білім беру бағдарламалары туралы хабардар етуге мүмкіндік береді. Білім беру бағдарламасын ЕР тізіліміне енгізу университеттердің білім беру қызметіне қойылатын

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

біліктілік талаптарына сәйкестігін растайды. ҰБТ тізілімінде білім беру бағдарламасының болуы мемлекеттік білім беру тапсырысын алу өлшемдерінің бірі болып табылады. Шетелдік университеттердің үздік тәжірибелері негізінде білім беру бағдарламаларын басқаруды жақсарту үшін факультеттерде білім беру бағдарламаларын әзірлеу бойынша академиялық комитеттер құрылды.

Оқу бағдарламалары ұлттық біліктілік шеңберіне, салалық біліктілік шеңберіне және кәсіби стандарттарға сәйкес әзірленеді және Дублин дескрипторларымен және Еуропалық біліктілік шеңберімен сәйкес келеді. Барлық білім беру бағдарламалары оқу нәтижелеріне бағытталған және түлектердің біліктілік деңгейлері мен негізгі құзыреттерін көрсетеді.

Барлық білім беру бағдарламалары академиялық орта мен мүдделі тараптардың сараптамасынан өтеді, ол өз кезегінде кәсіби қызметтің белгілі бір саласында қажетті кәсіби талаптарды талдауға негізделген. Білім беру бағдарламалары модульдік жүйе негізінде құрылған және таңдалған бағдарламалар бойынша кәсіби құзыреттерді қалыптастыратын негізгі бағдарламалар болып табылады. Қабылдау жөніндегі академиялық комитеттер 2021 жылы 260 білім беру бағдарламасын әзірледі, оның ішінде 108 - бакалавриат, 100 - магистратура, 52 - докторантура.

2021 жылы оқуға түсу кезінде студенттерге қосымша құзыреттерді таңдау арқылы жеке білім беру траекториясын құруда мүмкіндік пен артықшылықтар беріледі, бұл ретте жұмыс табу және еңбек нарығында неғұрлым тартымды болу мүмкіндігі артады. Ғылыми кеңестің отырысында нарық талаптары мен білім берудегі заманауи үрдістерді ескере отырып әзірленген 24 бағдарламадан тұратын шағын каталог бекітілді.

Білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде бітірушінің құзыреттілігін анықтау және Болон процесі елдерінің ұқсас бағдарламалары бар білім беру бағдарламаларының модульдерін құру кезінде шетелдік тәжірибелер ескеріледі (Еуропадағы білім беру құрылымдарын баптау).

Бакалавр ЭП үшін жалпы білім беру құзыреттері Жоғары білімнің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының талаптары негізінде қалыптастырылады (https://www.enu.kz/ru/ucheba/normativno-metodicheskie-dokumenty /), магистрлік бағдарлама үшін-Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі әзірлеген және бекіткен жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің мемлекеттік міндетті стандарты (https://www.enu.kz/ru/ucheba/magistratura/normativnye-dokumenty /)

Бакалавр дәрежесінің ЭҮ жалпы міндетті модульдерден және жалпы және кәсіби құзыреттіліктерді қалыптастыруға бағытталған мамандық бойынша міндетті модульдерден, тиісті ЭҮ белгілі бір пәндік салаларында кәсіби құзыреттіліктерді қалыптастыруды қамтамасыз ететін мамандық бойынша таңдау модульдерінен тұрады, сондай-ақ жеке Модульдер болып табылатын кәсіби практиканың барлық түрлерін, қорытынды сертификаттауды, дене шынықтыруды қамтиды. Магистр дәрежесін алу бағдарламасы мамандық бойынша міндетті және

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

факультативтік модульдерді, оқытушылық және ғылыми-зерттеу практикасын, ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмысты, сондай-ақ қорытынды аттестаттауды қамтиды.

"Кәсіпкерлікті үйрету және оқыту" және "кәсіпкерлерді дайындау және қолдау"бағыттары бойынша HEInnovate өзін-өзі бағалау нәтижелері

ЖП1 аясында HEInnovate құралы негізінде университеттің өзін-өзі бағалауы жүргізілді. ЖП2 талаптарына келетін болсақ, бұл бөлімде HEInnovate "кәсіпкерлікті оқыту және оқыту" және "кәсіпкерлерді даярлау және қолдау"бағыттары бойынша университеттің өзін-өзі бағалау нәтижелері нақты қарастырылады.

2.6. "Кәсіпкерлік үйрету және оқыту"өлшемі

Бұл блок үшін жауаптың орташа баллы 4,47 (орташа) болды,бұл өте жоғары.

Кәсіпкерлік оқыту және тренинг кәсіпкерлік тәжірибемен танысуға және кәсіпкерлік ойлауды дамыту үшін дағдылар мен құзыреттерді игеруге мүмкіндік береді. Университет инновациялық оқыту мен кәсіби дайындыққа ықпал ететін бірқатар оқу мүмкіндіктерін ұсынады. Университет оқытуда әртүрлі инновациялық тәсілдерді қолдануды ынталандыруға бағытталған бірқатар іс-шаралар өткізеді. Университетте қосымша бейресми білім беруді насихаттайтын институт бар. Университет сыртқы мүдделі тараптармен бірлесіп кәсіпкерлікке оқыту кезінде пайдаланылуы мүмкін оқу бағдарламаларын әзірлейді және енгізеді. Университет болашақ дағдыларға деген қажеттілікті түсіну үшін мүдделі тараптармен үнемі өзара әрекеттеседі.

ENU қабылдауы керек шаралар:

1. Студенттерге бағытталған, сонымен қатар пәнаралық және практикалық кәсіпкерлікті оқытумен байланысты жаңа оқу бағдарламасын құру үшін қызметкерлерді қолдау және оқыту.
2. Студенттік бизнес-клубтарға, қоғамдарға, конкурстарға қол жетімділікті кеңейту және осындай іс-шараларға қатысу үшін студенттердің хабардарлық шекараларын кеңейту.
3. Тәжірибеші кәсіпкерлермен кәсіпкерлік бойынша бейресми оқу курстарының санын көбейту.
4. Университеттің білім беру бағдарламаларына академиялық дәреже алу үшін кәсіпкерліктің дағдылары мен құзыреттерін меңгеру мүмкіндігін қосу.
5. Жергілікті қауымдастықтар мен ұйымдармен, жергілікті және аймақтық органдармен, сауда палаталарымен, өнеркәсіптік кәсіпорындармен және түлектермен ынтымақтастық негізінде әртүрлі серіктестіктерді сақтаңыз.

2.7. "Кәсіпкерлерді дайындау және қолдау"өлшемі

Университеттер студенттерге, түлектерге және қызметкерлерге бизнестің ашылуын мансап ретінде қарастыруға көмектеседі.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

Осы блоктағы сұрақтарға респонденттер орташа бағасы 4,47 (орташа) болатын 29 сұраққа жауап берді. Сұрақтардың бірінші блогынан айырмашылығы, бұл блокта нақты жауаптар жоқ. Егер біз олардың әрқайсысын толығырақ қарастыратын болсақ.

Университет кәсіпкерліктің құндылығы туралы хабардарлықты арттырады және студенттердің, түлектердің және қызметкерлердің бизнес немесе кәсіпкерлік құру жөніндегі кәсіпкерлік ниеттерін ынталандырады. Университет қажет болған жағдайда академиялық демалысты төмен мөлшерлемемен жұмыс істеуге мүмкіндік береді, бірақ студенттерде мұндай мүмкіндіктер жоқ. Университет мекеменің барлық бөлімшелеріндегі қызметкерлер мен студенттер арасында мүмкіндіктер туралы хабардарлықты арттыру және кәсіпкерлікті көрсету үшін әртүрлі байланыс арналарын пайдаланады.

Университет студенттерге идеяны әзірлеу, топ табу және жобаны жүзеге асырудың техникалық және нарықтық аспектілерін зерттеу сияқты Стартапқа дайындалуға қолдау көрсетеді. Және бизнес-идеяларды қалыптастыру және бағалау бойынша іс-шаралар өткізеді. Университетте өзара тәлімгерлік платформасы бар, онда бастаушы кәсіпкерлер кеңес алып, іскерлік байланыстарын дамыта алады. Жастар бизнес-инкубаторы идеяларды әзірлеуден бастап оларды коммерцияландыруға, инновациялық жобаларға және университеттегі кәсіпкерлік саласындағы білім беру процесіне дейінгі қызметтердің кең спектрін ұсынады. Олар сондай-ақ болашақ кәсіпкерлерге коучинг, тәлімгерлік және оқыту қызметтерінің кешенді пакетіне қол жеткізу үшін қолжетімді орынды ұсынады.

ENU қабылдауы керек шаралар:

1. Оқу кезінде жаңа кәсіпорынның ашылуын қолдау үшін студенттерге оқу бағдарламаларының ұзақтығын ұзарту мүмкіндігін беру сияқты стартаптар үшін қолайлы негіздемелік ортаны қамтамасыз етіңіз.
2. Нарықтың техникалық-экономикалық негіздемесін қолдау үшін қаражат ұсыныңыз.
3. Оқыту қаржыландыру, құқықтық және нормативтік мәселелер, адамдармен жұмыс істеу және қарым-қатынас орнату, Инновациялық процестерді басқару, табысқа, күйзеліске және тәуекелге қалай төтеп беру және қайта құрылымдау немесе шығу жолдары сияқты көптеген салаларда тиісті білім мен дағдыларды беруі керек.
4. Қатысушыларға гранттар, сыйлықтар, несиелер және жарнамалық акциялар сияқты әртүрлі қаржыландыру құралдарын беріңіз.
5. Синергияны күшейту үшін университеттің зерттеу және білім беру инфрақұрылымына инкубациялық орталықтарды енгізу.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

3. Тереңдетілген сауалнама (жұмыс берушілер, түлектер)

WP2 аясында университет жұмыс берушілер мен түлектер арасында еңбек нарығының біліктілік талаптарын және кәсіпкерлік дағдылар саласындағы түлектердің дағдыларының сәйкессіздіктерін анықтау мақсатында сауалнама жүргізді.

Бұл тарауда жұмыс берушілер мен түлектердің онлайн сауалнамасының нәтижелері Берілген. Сауалнаманың мақсаты компаниялар мен түлектер қабылдағандай, қажетті дағдылар мен университет түлектерінің нақты біліктілік деңгейі тұрғысынан дағдылардағы олқылықтарды анықтау болды.

Сауалнама 2021 жылдың мамыр және маусым айларында жүргізілді. Trigger компаниясының Қазақстандағы, Өзбекстандағы және Тәжікстандағы әрбір серіктесі салыстырмалы деректерді алу үшін бір сауалнаманы дербес таратты. Сауалнама кәсіпкерлік құзыреттілік тұжырымдамасы және кәсіпкерлік бойынша басқа зерттеулер негізінде әзірленді.

Сауалнамаға үш негізгі өлшем "идеялар", "ресурстар" және әрекеттер" және төрт өлшем "цифрлық дағдылар", "қаржылық дағдылар", "маркетингтік дағдылар" және "инновацияларды басқару дағдылары" бойынша барлығы 130 тармақ және позиция сияқты демографиялық айнымалылар бойынша 8 сұрақ кірді. компаниядағы сауалнамаға қатысушы, компанияның мөлшері және компания / кәсіби қызмет секторы. Барлық тармақтар бес балдық Likert шкаласы бойынша 1 = - ден 5 = - ке дейін өте маңызды болды.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

3.1. “Идеялар” өлшемі

Кесте 1: "ИДЕЯЛАР" өлшемі	Жұмыс беруші						Түлек					
		Маңыздылық		Түлек деңгейі		М ± ТД		Маңыздылық		Түлек деңгейі		М ± ТД
	N	Mean	SD	Mean	SD		N	Mean	SD	Mean	SD	
Атаулары												
Мүмкіндіктерді анықтау, құру және пайдалану.	22	3,9	1,0	3,9	0,9	0,0	24	4,0	1,0	3,7	0,8	-0,3
Клиенттердің және басқа мүдделі тараптардың қажеттіліктерін ашу.	22	3,9	1,0	3,8	0,9	0,0	24	3,7	1,2	3,7	0,8	0,0
Мән жасалуы мүмкін контексттерді талдау.	22	3,7	1,1	3,6	1,0	-0,1	24	3,8	1,0	3,6	0,9	-0,2
Құндылық жасау үшін идеялар мен мүмкіндіктерді әзірлеу.	22	3,9	1,1	3,5	1,1	-0,3	24	3,8	1,0	3,7	0,9	-0,1
Қолданыстағы және жаңа мәселелердің тиімді шешімдерін әзірлеу.	22	4,1	1,1	3,8	0,9	-0,4	24	4,2	0,8	3,8	0,8	-0,4
Инновациялық тәсілдерді үйрену және тәжірибе жасау.	22	4,0	1,1	3,8	1,0	-0,2	24	4,2	0,8	3,5	0,9	-0,7
Идеяларды іске асыру үшін көзқарасты дамыту.	22	4,2	1,1	3,8	1,1	-0,4	24	4,0	1,0	3,6	0,9	-0,4
Әлеуметтік, мәдени және экономикалық тұрғыдан нені білдіретінін бағалау.	22	4,2	0,9	3,7	0,9	-0,5	24	4,0	1,0	3,5	0,9	-0,5
Құндылық жасау үшін идеяның әлеуетін тану.	22	3,9	0,9	3,7	0,8	-0,2	24	3,8	1,1	3,6	1,0	-0,1
Жаңа идеяларды барынша пайдаланудың қолайлы жолдарын анықтау.	22	4,0	1,0	3,8	1,0	-0,3	24	4,0	1,0	3,7	0,9	-0,3
Мақсатты қоғамдастыққа, нарыққа, қоғамға және қоршаған ортаға пайда әкелетін идеялардың салдарын бағалау.	22	3,9	1,1	3,7	1,0	-0,2	24	4,0	1,0	3,7	0,9	-0,3
Ұзақ мерзімді әлеуметтік, мәдени және экономикалық	22	3,9	1,1	3,7	0,8	-0,2	24	3,8	1,0	3,6	0,9	-0,2

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

мақсаттардың қаншалықты тұрақты екендігі туралы ойлау.												
Жауапкершілікпен орындау	22	4,5	0,8	4,0	1,0	-0,6	24	4,4	0,8	3,9	0,8	-0,5

Жұмыс берушілердің рейтингтеріндегі және түлектердің рейтингтеріндегі шамалы ауытқулармен ұқсастықтар клиенттердің және басқа да мүдделі тараптардың қажеттіліктерін анықтау болып табылады; -0.4 қолданыстағы және жаңа міндеттердің үздік шешімдерін әзірлеуде, идеяларды іске асыру үшін көзқарасты әзірлеуде; -0.5 әлеуметтік, мәдени және экономикалық тұрғыдан құндылықты бағалауда.

Ең таңғаларлық айырмашылықтарды түлектер деңгейінде ауытқуы бар "инновациялық тәсілдермен зерттеу және эксперимент" тармағында – 0,7, сондай-ақ жұмыс берушіге қарай ауытқуы бар "Жауапты мінез-құлық" тармағында -0,6 көруге болады.

3.2. “Ресурстар” өлшемі

Кесте 2: "Ресурстар" өлшемі	**Жұмыс беруші**						**Түлек**					
		Маңыздылық		**Түлек деңгейі**		**M ± ТД**		**Маңыздылық**		**Түлек деңгейі**		**M ± ТД**
	N	Mean	SD	Mean	SD		N	Mean	SD	Mean	SD	
Атаулары												
Қысқа, орта және ұзақ мерзімді перспективада сіздің қажеттіліктеріңіз, ұмтылыстарыңыз бен тілектеріңіз туралы ойлау.	22	3,8	0,9	3,7	0,8	-0,1	24	3,7	0,9	3,5	1,3	-0,3
Жеке және топтық күшті және әлсіз жақтарын анықтау және бағалау.	22	3,8	1,1	3,7	0,8	-0,1	24	3,7	0,9	3,7	1,2	0,0
Белгісіздікке, сәтсіздіктерге және уақытша сәтсіздіктерге қарамастан, оқиғалардың барысына әсер ету қабілетіне сену.	22	4,0	1,1	3,8	0,8	-0,1	24	3,6	0,9	4,1	1,0	0,5
Идеяларды іске асыруға және өз қажеттіліктеріңізді	22	3,9	1,0	3,7	1,1	-0,2	24	3,9	0,8	3,8	1,2	-0,1

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

қанағаттандыруға бел байлау.												
Шыдамды болуға дайын болу және ұзақ мерзімді жеке немесе топтық мақсаттарға жетуге тырысу.	22	4,1	0,9	3,8	1,0	-0,3	24	3,8	1,2	3,5	1,0	-0,3
Қысымға, қиыншылықтарға және уақытша сәтсіздіктерге төзімді болу.	22	4,1	0,9	3,9	1,0	-0,2	24	3,8	1,1	3,6	1,0	-0,2
Идеяларды іске асыру үшін қажетті материалдық, материалдық емес және цифрлық ресурстарды алу және басқару.	22	4,0	0,9	3,6	1,0	-0,4	24	4,0	1,1	3,7	0,9	-0,3
Шектеулі ресурстарды барынша пайдаланыңыз.	22	4,0	0,8	3,7	0,8	-0,3	24	3,8	1,1	3,8	0,8	0,0
Тиісті серіктестіктер, желілер құру, аутсорсинг және краудсорсинг арқылы техникалық, құқықтық, салықтық және цифрлық құзыреттерді қоса алғанда, кез келген кезеңде қажетті құзыреттерді алу және басқару.	22	3,8	1,0	3,6	0,9	-0,2	24	4,1	1,0	3,8	1,0	-0,3
Идеяны құндылық тудыратын қызметке айналдыру шығындарын бағалау.	22	3,6	0,9	3,7	0,8	0,1	24	4,2	0,9	3,7	0,9	-0,5
Уақыт өте келе қаржылық шешімдерді жоспарлау, енгізу және бағалау.	22	3,9	0,9	3,6	1,0	-0,3	24	3,6	1,2	3,6	1,0	0,0
Менің құнды құру жөніндегі іс-әрекетім ұзақ мерзімді перспективада жалғасуы мүмкін	22	3,8	0,9	3,6	0,8	-0,1	24	4,3	0,9	3,6	1,0	-0,6

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

екеніне көз жеткізу үшін қаржыландыруды басқару.												
Тиісті мүдделі тараптарды шабыттандырады және қуантады	22	3,7	0,9	3,7	0,8	0,0	24	3,7	1,1	3,6	1,0	0,0
Құнды нәтижелерге қол жеткізу үшін қажетті қолдауды алу.	22	3,9	1,0	3,7	0,8	-0,2	24	3,7	1,3	3,5	1,0	-0,1
Тиімді қарым-қатынас, сендіру және келіссөздер жүргізу.	22	4,0	0,9	3,8	1,0	-0,3	24	3,8	1,1	3,6	1,1	-0,2
Тиімді көшбасшылықты көрсету.	22	3,9	1,0	3,8	0,9	-0,1	24	3,6	1,3	3,5	1,1	-0,1

Жұмыс берушілердің рейтингтеріндегі және түлектердің рейтингтеріндегі ұқсастықтар: шыдамды болуға дайын болу және ұзақ мерзімді жеке немесе топтық мақсаттарға жетуге тырысу -0,3; қысымға, қиыншылықтарға және уақытша сәтсіздіктерге төзімділік - 0,2; тиісті мүдделі тараптардың шабыты мен ынта - жігері-0,0; тиімді көшбасшылықты көрсету -0,1.

Таңқаларлық айырмашылық қаржыландыруды басқаруда көрінеді, бұл менің құндылықты құру жөніндегі іс - әрекетім қызметкерлердің ауытқуы -0,1 болғанына қарамастан, 0,6 ауытқуы бар түлектер рейтингінде ұзақ мерзімді перспективада жалғасуы мүмкін

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

3.3. “Іс-әрекеттер” өлшемі

Кесте 3: "Іс-әрекеттер" өлшемі	Жұмыс беруші						Түлек					
		Маңыздылық		Түлек деңгейі		М± ТД		Маңыздылық		Түлек деңгейі		М ± ТД
	N	Mean	SD	Mean	SD		N	Mean	SD	Mean	SD	
Атаулар												
Құндылықты тудыратын процестерді бастау.	22	3,7	1,0	3,9	0,8	0,2	24	3,5	1,0	4,0	0,9	0,5
Қиындықтарды қабылдау	22	3,7	1,0	3,8	0,9	0,1	24	3,6	1,1	4,0	1,1	0,4
Acting and working independently to achieve goals, stick to intentions and carry out planned tasks.	22	4,2	0,8	4,0	0,9	-0,2	24	3,6	0,9	3,8	1,2	0,2
Setting long-, medium- and short-term goals.	22	4,1	0,8	4,0	0,8	-0,2	24	3,5	1,1	4,0	1,0	0,5
Defining priorities and action plans.	22	4,2	0,8	4,0	0,9	-0,3	24	3,8	1,0	3,6	1,2	-0,2
Adapting to unforeseen changes.	22	4,2	0,8	3,9	0,9	-0,3	24	3,9	1,0	3,7	1,0	-0,2
Бұл шешімнің нәтижесі белгісіз болған кезде, қол жетімді ақпарат Толық емес немесе екіұшты болған кезде немесе күтпеген нәтижелер қаупі болған кезде шешім қабылдау.	22	4,0	1,0	3,9	0,9	-0,2	24	4,0	1,0	3,8	0,9	-0,2
Сәтсіздік қаупін азайту үшін идеялар мен прототиптерді ерте кезеңдерде сынау.	22	3,9	1,1	3,8	1,0	-0,1	24	3,9	1,1	3,5	1,0	-0,4
Тез өзгеретін жағдайларды тез және икемді түрде шешіңіз.	22	4,4	0,7	3,8	0,9	-0,6	24	4,0	1,1	3,5	1,0	-0,6
Идеяларды әзірлеу және оларды іске асыру үшін басқалармен бірлесіп жұмыс істеу және ынтымақтастық.	22	4,4	0,7	4,0	0,7	-0,5	24	4,1	0,8	3,6	1,0	-0,5
Мақсатқа жету үшін қажетті дағдылар мен сараптамалық білімді ұйымдастыру үшін басқа адамдармен байланыс орнату.	22	4,3	0,7	4,0	1,0	-0,3	24	4,1	1,1	3,5	0,9	-0,6
Жанжалдарды шешу және қажет болған жағдайда бәсекелестікке оң көзқарас	22	4,4	0,7	3,8	0,8	-0,5	24	3,8	1,0	3,5	1,2	-0,3
Кез келген құндылық бастамасын оқу мүмкіндігі ретінде пайдалану	22	4,2	0,8	3,8	0,9	-0,4	24	4,0	0,9	3,7	1,0	-0,3

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

Басқалармен, соның ішінде құрдастарымен және тәлімгерлермен бірге оқу.	22	4,4	0,6	3,9	0,8	-0,5	24	4,0	1,0	3,6	1,0	-0,3
Сәттіліктен де, сәтсіздіктен де (өзіңіздің және басқа адамдардың) ойлану және сабақ алу.	22	4,2	0,7	3,8	0,9	-0,4	24	3,9	1,0	3,8	1,0	0,0

Жұмыс берушілердің рейтингтері мен түлектердің рейтингтеріндегі ұқсастықтар - бұл шешімнің нәтижесі белгісіз болған кезде, қол жетімді ақпарат Толық емес немесе екіұшты болған кезде немесе күтпеген нәтижелер қаупі болған кезде шешім қабылдау (ауытқу -0,2); тез өзгеретін жағдайлардың жылдам және икемді шешімі (ауытқу-0,6), бұл да таңқаларлық жоғары ауытқу айтарлықтай. Идеяларды әзірлеу және оларды іске асыру үшін басқалармен бірлесіп жұмыс істеу және ынтымақтастық, өйткені -0,5 сонымен қатар таңқаларлық ауытқу нүктесі болып саналады. Түлектердің мақсатына жету үшін қажетті дағдылар мен сараптамалық білімді ұйымдастыру үшін басқалармен байланыс орнату да қызметкердің ауытқуымен ескерілетін жоғары ауытқу нүктесі ретінде қарастырылатын тармақ болып табылады – 0,3.

3.4. “Цифрлық дағдылар” өлшемі

Кесте 4: "Цифрлық дағдылар" өлшемі	**Жұмыс беруші**						**Түлек**					
		Маңызыдылық		**Түлек деңгейі**		**M ± ТД**		**Маңыздылық**		**Түлек деңгейі**		**M ± ТД**
	N	Mean	SD	Mean	SD		N	Mean	SD	Mean	SD	
Атаулар												
Идеялардың әлеуетін бағалау үшін цифрлық ортадағы деректер мен ақпаратты пайдалану.	22	3,9	0,9	3,8	0,7	-0,1	24	3,5	1,1	4,1	1,1	0,6
Маркетингке арналған сандық медианы, қосымшаларды немесе веб-құралдарды орналастыру	22	4,0	1,0	3,8	1,0	-0,1	24	3,5	1,1	4,0	1,0	0,4
Өнімдерді, процестерді және қызметтерді жақсарту үшін	22	3,7	1,1	3,8	1,0	0,1	24	3,8	1,1	4,1	0,9	0,3

Автоматтандыру және жасанды интеллект білімін пайдалану.												
Клиенттердің қажеттіліктерін анықтау үшін Интернеттен және басқа сандық көздерден ақпаратты түсіну және пайдалану.	22	4,0	0,8	3,9	0,8	-0,1	24	3,6	1,1	3,9	1,1	0,3
Командалармен және серіктестермен ынтымақтастықты басқару үшін бағдарламалық қосымшалар мен сандық құралдарды пайдалану.	22	4,0	0,8	3,9	0,7	-0,1	24	4,0	1,0	3,9	1,0	-0,2

Сандық дағдыларды өлшеуде стандартты ауытқуларда ұқсастық жоқ, бірақ жұмыс беруші тарапынан тармақтар: идеялардың әлеуетін бағалау үшін цифрлық ортадан алынған деректер мен ақпаратты пайдалану, маркетинг үшін цифрлық медианы, қолданбаларды немесе веб-құралдарды орналастыру, тұтынушыларды анықтау үшін Интернеттен және басқа сандық көздерден алынған ақпаратты түсіну және пайдалану. қажеттіліктер, бағдарламалық қосымшалар мен цифрлық қосымшаларды пайдалану командалармен және серіктестермен ынтымақтастықты басқаруға арналған құралдардың жұмыс берушінің рейтингімен салыстырғанда нақты дағдылары бар -0,1.

Түлектердің ең үлкен ауытқуы -0,2 командалармен және серіктестермен ынтымақтастықты басқару үшін бағдарламалық қосымшалар мен цифрлық құралдарды пайдалануда.

3.5. “Қаржылық дағдылар” өлшемі

Кесте 5: "Қаржылық дағдылар"	**Жұмыс беруші**						**Түлек**					
		Маңыздылық		**Түлек деңгейі**		**M ± ТД**		**Маңыздылық**		**Түлек деңгейі**		**M ± ТД**
	N	Mean	SD	Mean	SD		N	Mean	SD	Mean	SD	
Атаулары												
Бухгалтерлік балансты қалай оқу	22	4,0	1,1	3,8	1,0	-0,2	24	3,8	1,0	3,8	1,4	0,0

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

және талдау керектігін білу												
Баланстық есептер негізінде қорытындылар жасау және іс-қимылдың әлеуетті бағыттарын айқындау.	22	3,9	1,1	3,7	1,0	-0,2	24	3,5	1,2	3,5	1,4	-0,1
Ақша ағымын басқару.	22	3,9	1,2	3,8	1,0	-0,1	24	3,9	1,0	3,5	1,3	-0,3
Қысқа және ұзақ мерзімді перспективада ұйымның қаржылық қажеттіліктерін анықтау және қанағаттандыру	22	3,9	1,1	3,6	1,0	-0,2	24	3,8	1,0	3,4	1,4	-0,3
Шығындарды, шығындарды және маржаны есептеу.	22	3,8	1,2	3,8	1,0	0,0	24	3,9	1,3	3,5	1,1	-0,4

Қаржылық дағдыларды өлшеуде стандартты ауытқуларда ұқсастық жоқ. Жұмыс берушінің ауытқулары 0,0 – ден-0,2-ге дейін өзгереді, бұл үлкен айырмашылықты білдірмейді. Түлектер тарапынан ауытқу 0,0-ден -0,4-ке дейін өзгереді, бұл шығындарды, шығындарды және маржаны есептеудегі ең жоғары нүкте.

3.6. “Маркетинг” өлшемі

Кесте 6: "Маркетинг" өлшемі	**Жұмыс беруші**						**Түлек**					
		Маңыздылық		**Түлек деңгейі**		**M ± ТД**		**Маңыздылық**		**Түлек деңгейі**		**M ± ТД**
	N	Mean	SD	Mean	SD		N	Mean	SD	Mean	SD	
Атаулар												
Клиенттерді сатып алуға сендіру үшін сату дәлелдерін қолдану.	22	3,1	1,2	3,7	1,0	0,5	24	3,5	1,1	3,5	1,3	-0,1
Арнайы әдістерді қолдана отырып келіссөздер жүргізу	22	3,4	1,1	3,7	0,9	0,3	24	3,2	1,1	3,4	1,3	0,2

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

Жаңа клиенттерді тартудың коммерциялық стратегиялары мен құралдарын әзірлеу	22	3,8	1,2	3,8	1,1	0,0	24	3,3	1,2	4,3	0,8	1,0
Клиенттердің адалдығын ынталандыру үшін арнайы әдістерді қолдану.	22	3,4	1,3	3,6	1,0	0,3	24	3,4	1,2	4,3	0,9	0,9
Фирманың оң имиджін құру, фирманың этикалық имиджін ілгерілету.	22	4,3	1,0	4,0	0,9	-0,3	24	3,2	1,4	3,5	0,9	0,3
Клиенттермен және серіктестермен сенімді қарым-қатынас орнату.	22	4,4	1,0	4,0	0,9	-0,4	24	3,5	1,1	3,5	0,9	-0,1

Өлшемді маркетингтің ауытқуларда ұқсастығы жоқ, бірақ түлектердің ауытқуы жұмыс берушіге қарағанда оң ауытқуларды көрсетеді. Клиенттерді түлектердің 0,5 к – 0,1 қатынасында жұмыс беруші тарапынан сатып алуға сендіру мақсатында сату аргументтерін қолдана отырып, өнімді салыстыру. Фирманың оң имиджін құру, жұмыс беруші тарапынан фирманың этикалық имиджін ілгерілету сияқты тармақтың арасындағы үлкен айырмашылық -0,3, ал түлектер тарапынан -0,3.

Керемет айырмашылық-жұмыс беруші тарапынан клиенттермен және серіктестермен сенімді қарым-қатынас құру -0,4.

3.7. “Инновациялық менеджмент” өлшемі

Кесте 7: "Инновациялық менеджмент" өлшемі	**Жұмыс беруші**						**Түлек**					
		Маңызыдылық		**Түлек деңгейі**		**M ± ТД**		**Маңызыдылық**		**ТД**		**M ± ТД**
	N	Mean	SD	Mean	SD		N	Mean	SD	Mean	SD	
Атаулар												
Инновациялық стратегияларды әзірлеу	22	3,8	1,1	3,6	1,0	-0,1	24	3,4	1,0	3,6	1,3	0,3
Жаңа өнімдер, процестер мен қызметтер үшін идеялар мен тұжырымдамалар	22	3,9	0,9	3,5	1,1	-0,3	24	3,5	1,0	3,5	1,4	0,0

дың нарықтық әлеуетін талдау.												
Жобаларды басқару әдістерін қолдана отырып, Инновациялық процестерді жоспарлау, енгізу және бақылау.	22	3,8	1,0	3,7	0,9	-0,1	24	3,7	0,8	3,7	1,3	0,0
Инновациялық процесте идеялар мен білім алмасу әдістерін таңдау және қолдану.	22	3,9	0,9	3,8	1,0	0,0	24	3,8	0,8	3,8	1,3	0,0
Инновациялық процесте клиенттер, жеткізушілер және даму серіктестері арасындағы ынтымақтастықты басқару.	22	3,7	1,0	3,7	1,1	0,0	24	3,8	1,4	3,4	1,1	-0,4

Жұмыс берушілердің рейтингтеріндегі және түлектердің рейтингтеріндегі ұқсастықтар жұмыс беруші мен түлектер тарапынан инновациялық процесте идеялар мен білімдермен алмасу әдістерін 0.0 ретінде таңдау және қолдану болып табылады

Ең үлкен айырмашылық түлектердің инновациялық процесінде клиенттер, жеткізушілер және даму бойынша серіктестер арасындағы ынтымақтастықты басқару тармағында көрсетілген.ауытқу -0,4, жұмыс беруші тарапынан - 0,0.

4. Анықталған мәселелер мен дағыдалардың сәйкес келмеуі

Талдау көрсеткендей, түлектер арасында айырмашылықтар мен дағдылардағы олқылықтар бар.

Идеялар өлшемі

Талдау жұмыс берушілер мен түлектер тиісті дағдылардың маңыздылығынан айтарлықтай төмен бағалайтын дағдылар үшін келесі нәтижелерді көрсетті. Мәселен, мысалы, жұмыс берушілер мен түлектер дағдылардың жеткіліксіз екендігімен келіскен" Идея " параметрі: жауапкершілікпен әрекет ету, әлеуметтік, мәдени және экономикалық тұрғыдан құндылықты бағалау, идеяларды іске асыру үшін көзқарасты дамыту, бар және жаңа міндеттердің ең жақсы шешімдерін әзірлеу. Алайда, сонымен бірге, жұмыс берушілер басты кемшілік - "әлеуметтік, мәдени және экономикалық тұрғыдан құнды нәрсені бағалау"мүмкіндігі екенін атап өтті.

Түлектер дағдылардың жетіспеушілігін атап өтті

* Инновациялық тәсілдерді үйрену және тәжірибе жасау.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

* Әлеуметтік, мәдени және экономикалық тұрғыдан құндылықты бағалау.

"Ресурстар" өлшемі

Бұл аспект бізге жұмыс берушілер үшін де, түлектер үшін де дағдылар жеткіліксіз екенін көрсетеді:

* Шыдамды болуға дайын болу және ұзақ мерзімді жеке немесе топтық мақсаттарға жетуге тырысу.
* Қысымға, қиыншылықтарға және уақытша сәтсіздіктерге төзімді болу

Жұмыс берушілер үшін ең әлсіз дағдылар:

* Идеяларды іске асыру үшін қажетті материалдық, материалдық емес және цифрлық ресурстарды алу және басқару,

Бұл ретте түлектер мұндай дағдының жоқтығын атап өтті

* Менің құнды құру іс-әрекетім ұзақ мерзімді перспективада жалғасуы мүмкін екеніне көз жеткізу үшін қаржыландыруды басқару.
* Идеяны құндылық тудыратын қызметке айналдыру шығындарын бағалау

Іс-әрекеттер өлшемі,

оған сәйкес жұмыс берушілер мен түлектер мұндай дағдылардың жоқтығын атап өтті

* Мақсатқа жету үшін қажетті дағдылар мен сараптамалық білімді ұйымдастыру үшін басқа адамдармен байланыс орнату.
* Идеяларды әзірлеу және оларды іске асыру үшін басқалармен бірлесіп жұмыс істеу және ынтымақтастық.

Сонымен бірге жұмыс берушілер дағдылардың жетіспеушілігін көреді

* Тез өзгеретін жағдайларды тез және икемді шешу.
* Тез өзгеретін жағдайларды тез және икемді шешу.
* Жанжалдарды шешу және қажет болған жағдайда бәсекелестікке оң көзқарас.
* Басқа адамдармен, соның ішінде құрдастарымен және тәлімгерлермен бірге оқу.

Түлектер өздерін дағдылар саласында жеткіліксіз деп санайды

* Тез өзгеретін жағдайларды тез және икемді шешу.
* Мақсатқа жету үшін қажетті дағдылар мен сараптамалық білімді ұйымдастыру үшін басқа адамдармен байланыс орнату.

Цифрлық дағдылар

Бұл параметр компания қызметкерлеріне қатысты, сондықтан олар жұмысқа орналасады және маркетологтар тиімді жұмыс істеу үшін "командалармен және серіктестермен ынтымақтастықты

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

басқару үшін бағдарламалық қосымшалар мен цифрлық құралдарды пайдалану" сияқты дағды жеткіліксіз екенін атап өтті

Сонымен қатар, жұмыс берушілер түлектерге жеткіліксіз деп санайтын дағдыларды атап өтті.

* Идеялардың әлеуетін бағалау үшін цифрлық ортадағы деректер мен ақпаратты пайдалану.
* Маркетингке арналған сандық медианы, қосымшаларды немесе веб-құралдарды орналастыру.

Клиенттердің қажеттіліктерін анықтау үшін Интернеттен және басқа сандық көздерден ақпаратты түсіну және пайдалану.

Бұл параметрдің маңыздылығына және университеттердің цифрлық дағдыларды дамытуға мұқият назар аударуына қарамастан, біз түлектердің өздері цифрлық дағдылардың жоқтығын немесе жеткіліксіздігін атап өткенін көреміз

Командалармен және серіктестермен ынтымақтастықты басқару үшін бағдарламалық қосымшалар мен сандық құралдарды пайдалану

Қаржылық дағдылар

Түлектердің айтуынша, дағдылар жетіспейді

* Шығындарды, шығындарды және маржаны есептеу.
* Ақша ағынын басқару

Жұмыс берушілердің пікірінше, түлектер жеткіліксіз дамыған дағдыларға ие

Қысқа және ұзақ мерзімді перспективада ұйымның қаржылық қажеттіліктерін анықтау және қанағаттандыру

Баланстық есептерден қорытынды жасау және ықтимал әрекет бағыттарын шығару.

Сонымен қатар, түлектер үшін де, жұмыс берушілер үшін де ең маңызды және жеткіліксіз дамыған дағдылар

Қысқа және ұзақ мерзімді перспективада ұйымның қаржылық қажеттіліктерін анықтау және қанағаттандыру

Маркетинг өлшемі

Жұмыс берушілердің респонденттері атап өткендей, түлектер нашар дамыған дағдыларға ие

Фирманың оң имиджін құру, фирманың этикалық имиджін ілгерілету.

Бұл ретте түлектер дағдылардағы олқылықтарды байқады

Клиенттерді сатып алуға сендіру мақсатында сату дәлелдерін қолдану.

Бірақ екі тарап клиенттермен және серіктестермен сенімді қарым-қатынас орнату дағдыларының дамымағанын атап өтті.

Инновациялық менеджмент өлшемі

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

Жұмыс берушілер мен түлектер үшін біліктілік бірдей төмен

Жобаларды басқару әдістерін қолдана отырып, Инновациялық процестерді жоспарлау, енгізу және бақылау

Сонымен қатар, жұмыс берушілер бұл дағды деп санайды

Жаңа өнімдерге, процестерге және қызметтерге арналған идеялар мен тұжырымдамалардың нарықтық әлеуетін талдау түлектердің жақсы меңгеруіне мүмкіндік бермейді

Түлектер дағдылардағы кемшіліктерді атап өтті

Инновациялық процесте клиенттер, жеткізушілер және даму серіктестері арасындағы ынтымақтастықты басқару

Сауалнамаға әр түрлі саладағы жұмыс берушілер мен түлектер қатысты және бұл сауалнамада ауытқулардың болуына байланысты болуы мүмкін, өйткені түлектер мен жұмыс берушілердің күтулері мен нәтижелері қызмет саласына байланысты. Мұндай салаларда түлек бар, бірақ бұл салада жұмыс беруші жоқ.

Әкімшілік және пайдалану қызметтері

Денсаулық сақтау және әлеуметтік жұмыс

Ауыл шаруашылығы, орман шаруашылығы, балық шаруашылығы

2 бағыт бойынша түлектердің мүдделері ұсынылмаған

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

Кесте 1: Жұмыс берушілер мен түлектер бағалаған дағдылардағы мәселелер

Құзыреттіліктің негізгі аспектілері	жұмыс беруші мен түлектердің дағдыларындағы алшақтық ретінде бағаланады	жұмыс берушілер бағалаған біліктілік алшақтығы	түлектердің дағдыларындағы бағаланған алшақтық
Идеялар	Жауапкершілік таныту. Әлеуметтік, мәдени және экономикалық тұрғыдан нені білдіретінін бағалау. Идеяларды іске асыру үшін көзқарасты дамыту. Қолданыстағы және жаңа мәселелердің тиімді шешімдерін әзірлеу	Әлеуметтік, мәдени және экономикалық тұрғыдан нені білдіретінін бағалау.	Инновациялық тәсілдерді үйрену және тәжірибе жасау. Әлеуметтік, мәдени және экономикалық тұрғыдан нені білдіретінін бағалау.
Ресуртар	Шыдамды болуға дайын болу және ұзақ мерзімді жеке немесе топтық мақсаттарға жетуге тырысу. Қысымға, қиыншылықтарға және уақытша сәтсіздіктерге төзімді болу	Идеяларды іске асыру үшін қажетті материалдық, материалдық емес және цифрлық ресурстарды алу және басқару.	Менің құнды құру жөніндегі іс-әрекетім ұзақ мерзімді перспективада жалғасуы мүмкін екеніне көз жеткізу үшін қаржыландыруды басқару. Идеяны құндылық тудыратын қызметке айналдыру шығындарын бағалау
Іс-әрекеттер	Тез өзгеретін жағдайларды тез және икемді түрде шешіңіз. Мақсатқа жету үшін қажетті дағдылар мен сараптамалық білімді ұйымдастыру үшін басқа адамдармен байланыс орнату. Идеяларды әзірлеу және оларды іске асыру үшін басқалармен бірлесіп жұмыс істеу және ынтымақтастық.	Жанжалдарды шешу және қажет болған жағдайда бәсекелестікке оң көзқарас. Басқалармен, соның ішінде құрдастарымен және тәлімгерлермен бірге оқу.	Мақсатқа жету үшін қажетті дағдылар мен сараптамалық білімді ұйымдастыру үшін басқа адамдармен байланыс орнату

Цифрлық дағдылар	Командалармен және серіктестермен ынтымақтастықты басқару үшін бағдарламалық қосымшалар мен сандық құралдарды пайдалану.	Идеялардың әлеуетін бағалау үшін цифрлық ортадағы деректер мен ақпаратты пайдалану. Маркетингке арналған сандық медианы, қосымшаларды немесе веб-құралдарды орналастыру. Клиенттердің қажеттіліктерін анықтау үшін Интернеттен және басқа сандық көздерден ақпаратты түсіну және пайдалану.	Командалармен және серіктестермен ынтымақтастықты басқару үшін бағдарламалық қосымшалар мен сандық құралдарды пайдалану.
Қаржылық дағдылар	Қысқа және ұзақ мерзімді перспективада ұйымның қаржылық қажеттіліктерін анықтау және қанағаттандыру	Қысқа және ұзақ мерзімді перспективада ұйымның қаржылық қажеттіліктерін анықтау және қанағаттандыру Қорытынды жасау және баланстық есептер негізінде іс-әрекеттің ықтимал бағыттарын анықтау.	Шығындарды, шығындарды және маржаны есептеу. Ақша ағынын басқару Қысқа және ұзақ мерзімді перспективада ұйымның қаржылық қажеттіліктерін анықтау және қанағаттандыру
Меркетинг	Клиенттермен және серіктестермен сенімді қарым-қатынас орнату.	Фирманың оң имиджін құру, фирманың этикалық имиджін ілгерілету.	Клиенттерді сатып алуға сендіру мақсатында сату дәлелдерін қолдану
Инновациялық менеджмент	Жобаларды басқару әдістерін қолдана отырып, Инновациялық процестерді жоспарлау, енгізу және бақылау.	Жаңа өнімдер, процестер мен қызметтерге арналған идеялар мен тұжырымдамалардың нарықтық әлеуетін талдау.	Инновациялық процесте клиенттер, жеткізушілер және даму серіктестері арасындағы ынтымақтастықты басқару.

Қорытындылар: университетте кәсіпкерлік білім беруді одан әрі дамыту бойынша қадамдар

ЕҰУ-дағы бағдарламаларды, курстарды, сыныптан тыс іс-шараларды жоғарыда егжей-тегжейлі талдаудан. Гумилев, біз бакалавриат, магистратура және докторантура студенттерін даярлау бағдарламаларын қалыптастыруда қандай кемшіліктер бар екенін көре аламыз

Университет кәсіпкерлік дағдыларды дамыту бағытында үлкен жұмыс жүргізуде, бірақ, өкінішке орай, бұл іс-шаралардың барлығы кәсіпкерлік білім беруді дамытуға кедергі келтіретін проблемаларға байланысты күтілетін нәтиже бермейді.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

* Білім беру бағдарламаларының мазмұнының нарықтың ағымдағы қажеттіліктеріне сәйкес келмеуі;

* Болжау тетіктерінің және еңбек нарығының жаңа мамандықтарға, жаңа құзыреттерге болашақ сұранысының болмауы;

* Білім беру мен бизнестің өзара іс-қимылын мемлекеттік қолдаудың төмен деңгейі;

* Кәсіпкерлік білім беруді қаржыландыру тетіктерінің болмауы;

* Жоғары оқу орындарының қазіргі еңбек нарығы үшін өзекті түлектердің жаңа құзыреттерін қалыптастыруға дайынготовстігі.

Cactle кәсіпкерлік орталығы мен факультеттер арасындағы Синергия студенттерге арналған курстар мен тренингтер каталогын кеңейту арқылы университетте кәсіпкерлік білім беруді күшейту алаңы бола алады. Университет факультеттері CACTLE орталығы ұсынатын кәсіптік кәсіпкерлік және бизнес-тренинг курстарын бакалавриат және магистратура студенттеріне арналған оқу бағдарламаларына белсенді түрде енгізе алады. Орталықтың оқу бағдарламаларын факультеттермен бірлесіп әзірлеу факультеттердің сұраныстары бойынша курстың спецификациясы тұрғысынан тиімдірек болуы мүмкін.

Бизнес-инкубатор бастаушы жобаларды қолдау үшін ұсынылатын қызметтер тізімін кеңейте алады.

Жоғарыда аталған мәселелерден басқа, университет жүйесін еңбек нарығынан оқшаулау сияқты маңызды кемшілікті де атап өткен жөн. Университеттердің экономиканың нақты секторымен және бизнес-құрылымдармен байланыстары үзінді, бірлескен жұмыста келісімділік жоқ, бұл студенттердің дайындық деңгейі мен еңбек нарығының талаптары арасындағы алшақтыққа әкеледі. Қолданыстағы алшақтықтың негізгі себебі екі мүдделі тарапты ынтымақтастыққа ынталандыру үшін материалдық және материалдық емес мотивацияның болмауы болып табылады.

Бизнес-мектептердің оқу жоспарлары мен бағдарламаларының сапасы, оқу нәтижелеріне және түлектердің басқару құзыреттеріне баса назар аудару мәселесі ерекше назар аударуға тұрарлық.

Кәсіпкерлік білім беруді дамыту және танымал ету үшін келесі іс шаралар сериясы ұсынылады:

* теориялық, әдіснамалық және әдістемелік база құру және үш деңгейде (бакалавриат, магистратура, докторантура) жаңа білім беру бағдарламаларын әзірлеу: "кәсіпкерлік және бизнес"; цифрлық технологиялар және кәсіпкерлік; әлеуметтік кәсіпкерлік; бизнес-әкімшілендіру, халықаралық бизнес, өкілдерінің қатысуымен кәсіпкерлік дағдыларды дамытуға бағытталған экономиканың нақты секторы;

* Студенттердің кәсіпкерлік құзыреттілігін дамыту;

* бакалавриаттың білім беру бағдарламаларына кемінде 15 кредит көлемінде кәсіпкерлік бойынша 3-сатылы курсты енгізу: мысалы, "экономика негіздері" 1 курсы үшін - 5 кредит,

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

"Кәсіпкерлік және бизнес" 2 курсы үшін-5 кредит және "Бизнес-жоспарлау және коммерцияландыру" 3 курсы үшін-5 кредит;

* "Бакалавриат-магистратура-докторантура" үздіксіз үш деңгейлі кәсіпкерлік білім беру бағдарламасын әзірлеу;

* Оқу процесіне тәжірибелі бизнес-жаттықтырушыларды, ірі корпорациялар мен компаниялардың үздік менеджерлері мен директорларын белсенді қосу;

* кәсіпкерлік және бизнес пәндерін оқытудың әдіснамасы мен дидактикасы, кәсіпкерлік пәндерін оқытудағы шығармашылық тәсілдер бойынша оқытушылар үшін тренингтер мен үздік тәжірибелер өткізу.

Бакалавриат, магистратура және докторантура бағдарламаларына енгізілген жоғары сапалы және тәжірибеге бағытталған курстар түлектерге жұмысқа орналасуға айтарлықтай көмектесе алатынын атап өткен жөн.

Университет кәсіпкерлік және бизнес саласындағы студенттерге қосымша бағдарламалар ұсына алатындығына назар аудару қажет (мысалы, Minor бағдарламасы)

Магистранттар мен докторанттар үшін кәсіпкерлік дағдыларын үйрету, ғылыми идеяларды қалыптастыру және оларды коммерцияландыру курстары өте қажет және пайдалы болуы мүмкін екенін ескермеуге болмайды.

Кәсіпкерлік дағдыларды оқу жоспарлары мен курстарға интеграциялау бойынша ұсыныстарды іске асыру үшін факультеттер арасында үлкен синергияны қамтамасыз ету, факультет студенттері арасында пәнаралық курстарды ілгерілетуді дамыту, тек теориялық білімді қажет ететін емтихандар емес, жобаларды әзірлеу түрінде қорытынды бақылауды ұсыну қажет. Студенттік жұмыстардың қорытынды жобаларына жобалық идеяның мүмкіндіктері мен өміршеңдігі туралы көзқарастың шынайылығына ықпал ететін идеяны жүзеге асыру үшін экономикалық есептеулердің міндетті элементін қосыңыз.